

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ВИБОРИ У КОСОВІ 2025 Р.

Горобець І. В.

ВСТУП

Завершення холодної війни призвело до загострення існуючих та появи нових конфліктів у різних регіонах світу. Одними з найбільш тривалих, численними жертвами, що супроводжувалися, були конфлікти на території колишньої Югославії. Наслідки цих війн досі впливають на ситуацію в країнах Південної Європи та Балканського півострова. Однією з таких криз є проблема Косова, яка майже 30 років продовжує залишатися осередком нестабільності. Збройне втручання НАТО та США у конфлікт, подальші бомбардування Сербії та фактичне відторгнення території краю, створили небезпечний прецедент у сучасних міжнародних відносинах. Протистояння у Косові показує трансформацію внутрішнього конфлікту на міжнародний, що має глобальні наслідки. На політичну ситуацію в Косово впливає минуле косовських політиків. Албанські політичні партії мають у складі колишніх командирів «Армії Визволення Косово». Відмінності між цими політичними силами полягають лише у мірі радикалізації вирішення сербського питання у краї. Європейський Союз, який є головним фінансовим донором Косова, прагне створити багатоетнічну демократію, виступаючи одночасно проти повернення районів із сербським населенням до Сербії. Белград, у свою чергу, намагається відокремити прагнення до європейської інтеграції від питання незалежності Косово. Невирішеність проблеми, складність подолання конфлікту яскраво показали процеси виборів у краї. 2025 року в Косові пройшли парламентські та регіональні вибори. Слід зазначити, що вибори до парламенту проходили, двічі на протязі року, це пов'язано з кризою в роботі законодавчої гілки влади Косова, це разом із складною економічною ситуацією ускладнює шляхи виходу з конфлікту та вирішення насамперед економічних проблем у краї.

1. Вибори в лютому

9 лютого 2025 року в Косові відбулися дев'яті вибори до Національних зборів, лише за тиждень до 17-ї річниці незалежності. Загалом, на думку спостерігачів із громадянського суспільства, вибори були добре організовані та відбулися чесно, незважаючи на деякі порушення при зборі голосів зареєстрованих виборців у діаспорі, в яких

брали участь співробітники Міністерства закордонних справ, та деякі моменти з різкою антимедійною риторикою з боку правлячої партії під час передвиборчої кампанії. Найбільший недолік виявився після виборів, коли через збої в електронній системі підрахунку голосів Центральної виборчої комісії довелося вдатися до ручного підрахунку, і знадобилося 25 днів, щоб отримати перші повні офіційні результати. Виборча система краю пропорційна; виборці можуть голосувати як за партію, так і до десяти кандидатів до Національних зборів від однієї партії. Було подано близько 78 500 голосів діаспори з-за кордону – поштою та, вперше, у посольствах – що становить менше ніж дев'ять відсотків від загальної кількості голосів. Політичні партії добре впоралися з мобілізацією виборців, але висока явка, ймовірно, була також викликана занепокоєнням більшості населення щодо глобальної політичної динаміки, що змінюється, після повернення Дональда Трампа до Білого дому в Сполучених Штатах, що може вплинути на майбутнє країни¹.

На виборах були присутні 100 спостерігачів від Європейського Союзу. Усі спостерігачі від ЄС представляли держави-члени ЄС, Канаду, Норвегію, Швейцарію². Також делегація ПАРЕ брала участь у спостереженні за виборами у краї. Як зазначається, згідно з відгуками делегації спостерігачів Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЕ), виборці Косова продемонстрували свою відданість демократії, проголосувавши мирно та без напруженості на виборах до Асамблеї Косова 9 лютого 2025 року. Вказується, що членів місцевих виборчих комісій слід похвалити за їхню колегіальну та поважну співпрацю, подолання політичних поглядів та мовних бар'єрів, а також за відмову від розпалювання риторики та розпалювання ненависті, що використовуються політичними лідерами, що було характерно для передвиборчого періоду. Наголошується також, що вибори представили плюралістичний і динамічний політичний ландшафт із 28 конкуруючими списками, які представляють як більшість, так і меншість населення. Більше того, участь косовських сербів, яким було запропоновано широкий спектр політичних варіантів, сприяло більш інклюзивному виборчому процесу. Вибори проводились відповідно до Закону про вибори 2023 року, який загалом забезпечує адекватну правову основу. Делегація визнає, що поправки до закону спрямовані на підвищення загальної прозорості виборчого процесу.

¹ Artan Mustafa Kosovo's 2025 Election: Party System "Decartelisation", Uncertainties with Government Formation, and Uneasiness with Trump. *Contemporary Southeastern Europe*. 2025, 12(1), 39–50. URL: <https://contemporarysee.org/kosovos-2025-election-party-system-decartelisation-uncertainties-with-government-formation-and-uneasiness-with-trump> DOI 10.25364/02.12:2025.1.4

² About the EOM Kosovo. *European Union Election Observation Mission Kosovo* 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/eom-kosovo-2025/about-eom-kosovo-2025_en

Необхідно усунути неясність щодо критеріїв участі представників партій із не-мажорних громад у місцевих виборчих комісіях муніципалітетів, які не є мажоритарними³.

На парламентських виборах 9 лютого 2025 р. чинний прем'єр-міністр Альбін Курті та його партія «Ветевендосье» («Самовизначення») посіли перше місце, отримавши 42,3% голосів та 48 зі 120 місць у парламенті. Демократична партія Косова (PDK) отримала 20,9% (24 місця), а Демократична ліга Косова (LDK) – 18,3% (20 місць). Вперше «Сербський список» втратив одне із 10 місць у парламенті, зарезервованих для сербської меншини. Це місце дісталось партії «За свободу, справедливість і виживання», відомою своєю позицією співпраці щодо інститутів влади Косова. Жінки отримали 44 місця, перевищивши 30-відсоткову квоту, як і 2021 року. У попередній заяві Місія ЄС зі спостереження за виборами заявила, що виборчий процес був мирним і жвавим, незважаючи на глибокі розбіжності в країні, які позначилися на словесних нападках з боку деяких кандидатів⁴.

Уряд Курті став першим, який відпрацював повний термін після декларації про незалежність, але його перебування при владі було складним та неоднозначним. Напруженість різко зросла після того, як переговори між Косово і Сербією, що підтримуються ЄС і США, практично провалилися в березні 2023 року. Після цього миротворці НАТО зазнали нападу з боку сербів, які вчинили заворушення, а смертельне збройне протистояння на півночі країни призвело до різкого зростання регіональної напруги. Курті зробив значні цілеспрямовані зусилля з ліквідації решти сербських інститутів, що діють на території краю, закривши банки, що підтримуються Белградом, поштові та податкові установи, а також заборонивши сербську валюту та автомобільні реєстраційні номери. Дії влади краю призвели до зростання напруженості між ЄС та Косово⁵.

Багато держав ЄС такі як ФРН, виступали проти односторонніх дій Приштини щодо сербської меншини, наполягаючи на скоординованих діях з урядами країн ЄС. Косово піддається економічним санкціям з боку ЄС із середини 2023 року, коли Брюсселю стало зрозуміло, що Приштина не в змозі стримати ситуацію на півночі краю. Ці протиріччя

³ PACE delegation welcomes inclusive and peaceful elections in Kosovo. *Parliamentary Assembly*. 2025. URL: <https://pace.coe.int/en/news/9776/pace-delegation-welcomes-inclusive-and-peaceful-elections-in-kosovo>

⁴ Kosovo – February 2025. *Global State of Democracy Initiative*. 2025. URL: <https://www.idea.int/democracytracker/report/kosovo/february-2025>

⁵ Kosovo faces political uncertainty as ruling party fails to secure election majority. *The Guardian*. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/10/kosovo-elections-ruling-vetevendosje-party-loses-majority-initial-results-show>

продовжували зберігатися на момент виборів у лютому 2025 р., що створювало проблеми для економічної стабільності Косова⁶.

Від часу завершення виборів, як і передбачалося, прем'єр-міністр Курті зіткнувся з труднощами у формуванні нового уряду, оскільки йому не вистачило більшості, необхідного для самостійного проведення націоналістичної політики та заходів для боротьби з корупцією. Хоча багато виборців підтримали його кампанію з викорінення корупції та інтеграції громад із сербською більшістю, цей результат далекий від абсолютної більшості, яку він отримав у 2021 році. На мітингу наступного дня після завершення виборів Курті не виявив особливого бажання налагоджувати контакти з основними опозиційними партіями Косова. Натомість він назвав своїх суперників «зłodіями» та «тваринами», чий час вийшов. «Сьогодні ввечері вони все це зрозуміли», – сказав він своїм прихильникам у Приштині⁷.

Перша сесія новообраного парламенту Косова провалилася і була припинена після того, як представники опозиції заявили, що Курті та його міністри не подали у відставку у термін відповідно до конституції. У той час як партії всього політичного спектру обмінювалися звинуваченнями щодо безпрецедентного розвитку подій, Курті перейшов у наступ, заявивши, що його суперники ведуть проти нього «внутрішньовідомчу атаку». Що показало труднощі, з якими зіткнувся виконувач обов'язків прем'єр-міністра⁸.

Лише в серпні 2025 року, через шість місяців після виборів, парламент Косова обрав спікера, поклавши край політичному безвиході, який паралізував процес прийняття рішень і перешкоджав формуванню нового уряду. Депутати обрали спікером Дімала Башу з партії «Ветевендосьє» прем'єр-міністра Альбіна Курті, який отримав 73 голоси в 120-місцевій палаті, після декількох місяців безуспішних спроб просунути інших кандидатів. Опозиційні депутати неодноразово відмовлялися підтримати його кандидатів на найвищу парламентську посаду, що позбавило палату можливості офіційно збиратися, створювати комітети чи розглядати законопроекти. Понад 50 засідань завершилися без досягнення угоди щодо кандидатури спікера.

⁶ Pérez A. E. Post-election Kosovo plunges into the unknown as western allies wane. *New Eastern Europe*. 2025. URL: <https://neweasterneurope.eu/2025/02/20/post-election-kosovo-plunges-into-the-unknown-as-western-allies-wane/>

⁷ Kraja G., Donahue P. Kosovo's Premier Faces Coalition Challenge to Extend His Rule. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-02-10/kosovo-s-premier-faces-coalition-challenge-to-extend-his-rule>

⁸ Kraja G. Kosovo Hits Political Deadlock as Parliament Session Collapses. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-04-15/kosovo-hits-political-deadlock-as-parliament-session-collapses>

На початку серпня 2025 року Конституційний суд зобов'язав законодавців відновити процес на нових умовах. Судді ухвалили, що спікер має бути обраний відкритим голосуванням, що кожен кандидат може бути запропонований лише три рази, і що законодавчий орган має 30 днів на завершення своєї першої сесії. Тупикова ситуація заморозила роботу парламенту і відклала голосування щодо бюджету та інших заходів, пов'язаних із зусиллями Косова щодо приведення своєї країни у відповідність до стандартів Європейського союзу. Західні дипломати закликали законодавців покласти край тупиковій ситуації, попереджаючи, що тривалий параліч ризикує уповільнити реформи та ускладнити переговори щодо нормалізації відносин із сусідньою Сербією, за посередництва ЄС, яка не визнає суверенітет Косова⁹.

Однак вирішення цього питання не вирішило парламентської кризи. Конституційний суд Косова знову заборонив депутатам парламенту будь-які подальші дії щодо формування уряду до 30 вересня після скарги, поданої підтримуваною Белградом партією «Сербський список». 30 серпня Діمال Баша, речник від партії «Ветевендосье», яка перемогла на лютневих виборах, оголосив про початок роботи парламенту. Він також заявив, що «неможливість обрати одного із п'яти заступників спікера (із сербської громади) ... не може стати перешкодою для створення Асамблеї Республіки Косово». Однак, з огляду на подану скаргу від партії «Сербський список», суд ухвалив «зупинити всі рішення та дії обраних членів Асамблеї, а також будь-які подальші процедури формування уряду». «Сербський список» оскаржила конституційність засідань 26 та 28 серпня 2025 року, стверджуючи, що вибори заступників спікера від не-мажорних громад, проведені окремо для сербської громади, були незаконними, оскільки парламентська постанова свідчить, що «вибори заступників спікера» мають проводитися в єдиній процедурі... без можливості виборчого поділу». Партія також вимагає перегляду конституційності обрання депутата парламенту боснійського походження, колишнього заступника прем'єр-міністра Емілії Редзепі, заступником спікера з тих же підстав. Прес-секретар виконуючого обов'язки уряду Перпарим Крісізіу заявив ЗМІ, що нинішнє виконувач обов'язків уряду залишиться при владі. «Стаття 30 Закону про уряд чітко свідчить, що уряд, який перебуває у відставці, продовжує виконувати свої обов'язки

⁹ Kraja G. Kosovo Elects Speaker, Ending Six-Month Political Deadlock. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-08-26/kosovo-elects-new-speaker-ending-six-month-political-deadloc>

відповідно до обмежень, встановлених цим самим законом, до обрання нового уряду парламентом”, – сказав він¹⁰.

Тільки на початку жовтня 2025 року, цю перешкоду для формування уряду Косова вдалося подолати, коли парламент краю обрав серба Ненада Расіча як заступника спікера, що потенційно поклало край восьмимісячному політичному безвиході. Це було на заваді ухваленню політичних рішень, оскільки регіон стикається з відновленням етнічної напруженості. Однак обрання Расіча було негайно відхилено головною партією сербської етнічної меншини Косова, яка зажадала, щоб ця посада була гарантована конституцією члену їхньої головної партії. Расіч отримав більшість після дев’яти спроб «Сербського списку» висунути свого кандидата. Як заявив заступник лідера «Сербського списку» Ігор Сіміч – «справедливості та закону більше не існує» Зазначивши, Расіч, який обіймав посаду міністра в кабінеті Курті, «був нав’язаний силою», додавши, що «було порушено конституцію та статут зборів». Спікер Діمال Баша відкинув ці твердження, заявивши, що процес був законним, оскільки всі кандидати за Сербським списком провалили три тури голосування. За його словами, парламент країни наразі повністю сформований. Що відкривало шлях формування уряду¹¹.

Наступного дня, Президент Вьоса Османі підписала указ, який зобов’язує Курті подати запропонований ним склад кабінету міністрів та програму парламенту протягом 15 днів, повідомила її канцелярія. Рішення було прийнято після того, як партія Курті, яка отримала більшість місць на виборах у лютому, офіційно висунула його кандидатуру на посаду глави нового уряду¹².

2. Вибори в жовтні та грудні

Ще одним фактором, який міг би сприяти подоланню кризи, було проведення регіональних виборів 12 жовтня. Це були п’яті після проголошення незалежності місцеві вибори. Втім, важливість цих виборів виходила за межі питань місцевого самоврядування. По суті, ці вибори мали показати, як далеко зайшла політична криза в Косово і чи

¹⁰ Bami X. Kosovo Court Imposes New Ban on Parliament Over Deputy Speaker Logjam. *BalkanInsight*. 2025. URL: <https://balkaninsight.com/2025/09/05/kosovo-court-imposes-new-ban-on-parliament-over-deputy-speaker-logjam/bi/kosovo/>

¹¹ Kraja G. Kosovo Parliament Moves to End Deadlock as Serb List Cries Foul. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-10-10/kosovo-parliament-moves-to-end-deadlock-as-serb-list-cries-foul>

¹² Kraja G. Kosovo Moves to Form Government After Months of Deadlock. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-10-11/kosovo-moves-to-form-government-after-months-of-deadlock>

є надії на вихід. Також варто додати дуже проблемні відносини між Косово та Сербією, які часом загострюються аж до військових сутичок та заважають розвитку та стабілізації країни. Небажання глави уряду Косова Альбіна Курті (а разом – і президента Сербії Олександра Вучича) виконувати міжнародні домовленості призвели до «м'якої ізоляції» Косова та посилення тиску на Приштину з боку міжнародних партнерів. І одна з причин цієї ізоляції – ситуація на півночі країни, де мешкають етнічні серби. Вони не визнавали результати попередніх місцевих виборів, тим самим створивши ситуацію фактичного двовладдя. Вибори 12 жовтня відбулися у 38 общинах (муніципалітетах), у них взяли участь 93 політичні суб'єкти – 32 партії, дві коаліції, 32 громадські ініціативи та 27 незалежних кандидатів. Серед них – 12 сербських партій та об'єднань. Голосування відбувалося майже на 3600 виборчих дільницях. Представники діаспори мали змогу проголосувати поштою. За посади мерів боролися 206 кандидатів (у тому числі 20 жінок), а за депутатські крісла місцевих општин змагалися 5420 громадян. Слід зазначити, що вибори пройшли мирно і без серйозних порушень. Як зазначали представники неурядових організацій, таке сталося вперше за роки незалежності. Центровиборчком Косово оприлюднив попередні результати першого туру виборів. Згідно з ним, проголосували 39% виборців, що на 4% менше, ніж на попередніх виборах, проголосували 39% виборців, що на 4% менше, ніж на попередніх виборах. Однак одночасно в сербських муніципалітетах явка була кращою і становила в середньому майже 50%. Обрано 21 мера, решту визначають у другому турі, який відбудеться 2 листопада. Очікувано «Сербський список» виграв у 9 із 10 сербських громад. Одним з головних підсумків місцевих виборів було, що партія А. Курті здобула перемогу лише у трьох муніципалітетах, а опозиційні партії у восьми. Отже жителі Косова висловили своє невдоволення політиками від правлячого руху А. Курті «Самовизначення»¹³.

Але проведення регіональних виборів не позбавило Косова подальшої політичної кризи. Спроба створення уряду завершилася провалом, що спричинило нові парламентські вибори. Президент Косова Вьоса Османі 20 листопада 2025 року повідомила, що підписала указ про розпуск парламенту та проведення дострокових виборів після того, як депутати не змогли призначити постійний уряд. «Як президент, я зобов'язана визначити найдовший, а не найкоротший термін,

¹³ Цибульник В. Косово голосує за вихід з кризи: чому місцеві вибори стали шансом на порозуміння. *ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2025/10/15/7222444/>

щоб уникнути деяких викликів, пов'язаних із швидкою організацією виборів», – сказала вона¹⁴.

«Необхідність нових виборів затримає таке необхідне фінансування для наймолодшої країни Європи», – заявила Османі. Вона сказала, що намагалася переконати партії повернутися до парламенту на заключну сесію для голосування щодо бюджету наступного року, деяких угод з Європейським союзом та кредитами Світового банку та інших міжнародних кредиторів. «Йдеться про більш ніж мільярд євро, які тепер залишаються замороженими», – сказала вона журналістам. Османі розпустила парламент і закликала партії провести виборчу кампанію відповідно до «найвищих політичних стандартів». «Нашим громадянам вкрай необхідні стабільні та відповідальні інститути, які приймають рішення в їхніх інтересах», – сказала вона¹⁵.

19 листопада за уряд на чолі з колишнім спікером косовського парламенту Глауком Конюфцею проголосували 56 депутатів за мінімальної більшості в 61 голос. Опозиційні депутати під час обговорення критикували голосування як «постановку» і вказували, що склад кабінету Конюфці мало чим відрізняється від чинного. Рух «Ветевендосье», нинішнього глави уряду Косово Альбіна Курті висунув Глаука Конюфцу кандидатом у прем'єри після того, як кандидатуру самого Курті не підтримали у парламенті¹⁶.

У виборах 120 депутатів, 100 з яких представляють Албанію, 10 – Сербію та 10 – інші меншини, які проживають у Косові, брали участь 24 політичні освіти, з яких 18 – партії, три – коаліції, дві – громадянські ініціативи та один – незалежний кандидат. Загалом у виборах взяли участь 1180 кандидатів у парламент. Право голосу на цих виборах мали 2 076 290 зареєстрованих виборців, з яких 1 999 205 – виборці, які голосують на виборчих дільницях у Косові, та 77 085 – зареєстровані для голосування поштою за межами Косова, з числа діаспори. Голосування відбулося на 948 виборчих дільницях, всього на території Косова розташовано 2614 виборчих пунктів. З них 910 дільниць (2557 для звичайного голосування) та 38 дільниць (по одній на кожний муніципалітет Косово) (57 для умовного голосування). Вибори

¹⁴ Павлюк О. У Косові офіційно розпустили парламент і призначили дострокові вибори. *ЄВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/20/7225334/>

¹⁵ Kosovo president sets December 28 as date for snap vote. *Reuters*. 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/kosovo-president-sets-dec-28-date-snap-vote-2025-11-20/>

¹⁶ Павлюк О. На Косово чекають дочасні вибори після провалу формування уряду. *ЄВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/19/7225258/>

проходили в поляризованій атмосфері, на тлі політичної кризи, що триває вже кілька місяців¹⁷.

Проведення виборів віталосся представниками ЄС, Як зазначається у заяві верховного представника із закордонних справ та політики безпеки ЄС К. Каллас та комісара з питань розширення М Кос: «У неділю, 28 грудня, народ Косова скористався своїм демократичним правом, проголосувавши на дострокових парламентських виборах. Після політичного глухого кута, що послідував за виборами у лютому 2025 року, ми сподіваємося на якнайшвидше формування нового Асамблеї та уряду та на продовження нашої взаємодії з владою. Новий уряд має подвоїти зусилля щодо проведення таких необхідних реформ, пов'язаних з ЄС. ЄС високо оцінює активну участь усіх громад та їхніх політичних партій у виборах. Виборчий процес продемонстрував тверду відданість демократичним принципам. Європейський Союз направив до Косова експертну виборчу місію (ЕІМ), яка залишиться у Косові для контролю за післявиборчими процедурами. Ми закликаємо парламент, після його формування, ратифікувати угоди щодо Плану зростання. План зростання для Західних Балкан є тимчасовим документом, прийнятим на період 2024-2027 років, і в інтересах Косова, щоб ратифікація відбулася якнайшвидше, щоб повною мірою використати всі можливості, які надає План зростання, на благо його населення. Нормалізація відносин між Косово та Сербією за сприяння ЄС залишається єдиним шляхом для обох країн до прогресу на європейському шляху. Ми очікуємо, що всі зобов'язання, які випливають із Угоди про шлях до нормалізації, а також усі раніше досягнуті домовленості в рамках Діалогу, будуть виконані без подальших затримок чи попередніх умов. ЄС готовий провести зустріч на високому рівні, щойно дозволять умови. Нагадаємо, що ЄС просувається вперед у питанні скасування заходів щодо Косова. Після впорядкованої передачі місцевого самоврядування після нещодавніх місцевих виборів уже було виділено фінансову допомогу у розмірі 216 мільйонів євро. Ми також маємо намір виділити ще 205 мільйонів євро на початку наступного року¹⁸.

Щодо результатів виборів, то як вказувала Олена Потіто: «28 грудня 2025 року в Косово відбулися дострокові вибори, внаслідок яких партія

¹⁷ Izbori na Kosovu: Treći put na glasanje u 2025. *НИН. Politika*. 2025. URL: <https://www.nin.rs/bbc/vesti/99663/izbori-na-kosovu-treci-put-na-glasanje-u-2025>

¹⁸ Statement by High Representative/Vice-President Kallas and Commissioner for Enlargement Kos on Kosovo parliamentary elections. *The Diplomatic Service of the European Union*. 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/statement-high-representativevice-president-kallas-and-commissioner-enlargement-kos-kosovo_en

виконуючого обов'язки прем'єр-міністра Альбіна Курті, «Ветевендосьє» (Самовизначення), здобула переконливу перемогу, здобувши 51% голосів (57 місць). Після чергових парламентських виборів у лютому минулого року, які не дозволили Курті здобути парламентську більшість, цей результат свідчить про явну консолідацію електоральної підтримки прем'єр-міністра, яка раніше становила 42%. Демократична партія Косова (ДПК) посіла друге місце з 20% (23 місця), тоді як Демократична ліга Косова (ЛЛК) здобула 13% (14 місць), що відображає зниження на 5% порівняно з попередніми виборами. Дев'ять із десяти місць, зарезервованих для сербської громади, були забезпечені підтримуваною Белградом партією «Сербський список» (9 місць, що є примітним), тоді як ще десять місць автоматично розподіляються між іншими меншинами. Таким чином, у партії «Ветевендосьє» тепер більше можливостей для маневру, щоб подолати політичну безвихідь, яка триває в країні майже рік. Головним завданням для Курті стане баланс між внутрішньополітичними зобов'язаннями – зокрема, його обіцянкою утриматися від компромісів із Сербією у контексті процесу нормалізації та з сербською більшістю Північного Косова – та вимогами міжнародної спільноти, зокрема США та ЄС. У зв'язку з цим Європейська комісія нещодавно оголосила про свій намір скасувати каральні заходи, які блокували понад 600 мільйонів євро фінансування. Це рішення послідувало за подіями, що відбулися у жовтні 2025 року, коли новопризначені мери мирно вступили на посаду в муніципалітетах із сербською більшістю. Їхні албанські попередники були обрані на тлі бойкоту з боку сербської громади, що спровокувало ескалацію насильства та втручання миротворчих сил НАТО KFOR. У цьому контексті Брюссель і Вашингтон, ймовірно, очікують від Пріштини більшої готовності до співробітництва в діалозі з Белградом, що затягнувся. Тим часом напружені відносини між Курті та президентом Сербії Олександром Вучичем можуть ускладнити зусилля у цьому напрямі. Щоб пом'якшити ці проблеми та уникнути міжнародної ізоляції, Курті необхідно буде зайняти менш поляризуючу позицію з питань, що мають вирішальне значення для зміцнення відносин із ключовими міжнародними партнерами»¹⁹.

¹⁹ Potato E. Kosovo elections: breaking the deadlock? *The NATO Defense College Foundation*. 2026. URL: <https://www.natofoundation.org/balkans-black-sea/kosovo-elections-breaking-the-deadlock/>

ВИСНОВКИ

Таким чином, події пов'язані з політичним процесом у Косові показали всю складність державотворчих процесів. Вибори мали показати розвиток демократичних процесів у краї. Підвищити легітимність його влади в очах світової спільноти. Однак, амбіції політиків, бажання зберегти владу, призвели до тривалого внутрішньополітичного протистояння політичних партій, що прийняли форми парламентської кризи, результатом якої стали позачергові вибори. Це негативно позначилося на економічному розвитку та добробуті громадян. Економіка краю залежить від зовнішньої економічної допомоги, насамперед Європейського Союзу. Результатом блокування роботи парламенту стало призупинення фінансування багатьох програм, спрямованих на економічний розвиток краю. До цього ще додавалася складність відносин між Белградом і Приштиною. Влада Косова прагне створити албанське, моноетнічне населення в краї, видавивши з нього сербську меншість, яка проживає в північних районах Косова. Для цього під приводом посилення центральної влади в сербських районах ліквідовано установи, які були символами присутності Сербії. Ці односторонні дії неодноразово загострювали відносини між Белградом та Приштиною. І лише присутність миротворців дозволяла уникнути ескалації. Сербія прагнути зберегти свою присутність у краї, надаючи матеріальну та політичну підтримку косовським сербам. Для Сербії це можливість заявити про хоча б формальний суверенітет над Косово. Однак можливості Белграда в процесі переговорів обмежені, будь-який компроміс з його боку призводить до нових, жорсткіших вимог Приштини. Підсумком регіональних виборів стало повернення представників сербів до місцевого самоврядування на півночі Косова. Це, могло бути фактором вирішення парламентської кризи, але спроби створення уряду не увінчалися успіхом, що було причиною нових виборів. Це ускладнює врегулювання проблеми Косова, що негативно впливає на безпеку як у регіоні Західних Балкан, так і Південної Європи в цілому. Однак, обраний парламент не пропрацював весь конституційний термін. Не було вирішено основних протиріч між албанськими політичними партіями. Також не було вирішено питання про діючу автономію сербів на півночі краю. В результаті криза призвела до нових позачергових парламентських виборів у червні 2026 року, які знову не вирішили комплекс проблем, що стоять перед Косово.

АНОТАЦІЯ

Конфлікти на теренах колишньої Югославії в 90-ті роки 20 ст. з'явилися найбільшими збройними конфліктами у Європі після Другої світової війни. Їх наслідки досі впливають на сучасні міжнародні відносини. Однією з таких криз є проблема Косова, яка, майже 30 років продовжує залишатися осередком не стабільності, негативно впливаючи на ситуацію не тільки регіону Західних Балкан, а й Південної Європи. Збройне втручання НАТО та США у конфлікт, подальші бомбардування Сербії та фактичне відторгнення території краю, створили небезпечний прецедент у сучасних міжнародних відносинах. Невирішеність проблеми, складність подолання конфлікту яскраво показали процеси виборів у краї. 2025 року в Косові відбулися парламентські та регіональні вибори. Вибори до парламенту проходили, двічі на протязі року, це пов'язано з кризою в роботі законодавчої гілки влади Косова, що разом із складною економічною ситуацією ускладнює шляхи виходу з конфлікту та вирішення насамперед економічних проблем у краї. Збройне протистояння у Косові показує трансформацію внутрішнього конфлікту на міжнародний, що має глобальні наслідки

Література

1. Artan Mustafa Kosovo's 2025 Election: Party System “Decartelisation”, Uncertainties with Government Formation, and Uneasiness with Trump. *Contemporary Southeastern Europe*. 2025, 12(1), 39–50. URL: <https://contemporarysee.org/kosovos-2025-election-party-system-decartelisation-uncertainties-with-government-formation-and-uneasiness-with-trump> DOI 10.25364/02.12:2025.1.4
2. About the EOM Kosovo. European Union Election Observation Mission Kosovo 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/eom-kosovo-2025/about-eom-kosovo-2025_en (Last accessed: 17.05.2026).
3. PACE delegation welcomes inclusive and peaceful elections in Kosovo. *Parliamentary Assembly*. 2025. URL: <https://pace.coe.int/en/news/9776/pace-delegation-welcomes-inclusive-and-peaceful-elections-in-kosovo-> (Last accessed: 17.05.2026).
4. Kosovo – February 2025. *Global State of Democracy Initiative*. 2025. URL: <https://www.idea.int/democracytracker/report/kosovo/february-2025> (Last accessed: 17.05.2026).
5. Kosovo faces political uncertainty as ruling party fails to secure election majority. *The Guardian*. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/10/kosovo-elections-ruling-vetevendosje-party-loses-majority-initial-results-show> (Last accessed: 17.05.2026).

6. Pérez A. E. Post-election Kosovo plunges into the unknown as western allies wane. *New Eastern Europe*. 2025. URL: <https://neweasterneurope.eu/2025/02/20/post-election-kosovo-plunges-into-the-unknown-as-western-allies-wane/> (Last accessed: 17.05.2026).

7. Kraja G., Donahue P. Kosovo's Premier Faces Coalition Challenge to Extend His Rule. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-02-10/kosovo-s-premier-faces-coalition-challenge-to-extend-his-rule> (Last accessed: 17.05.2026).

8. Kraja G. Kosovo Hits Political Deadlock as Parliament Session Collapses. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-04-15/kosovo-hits-political-deadlock-as-parliament-session-collapses> (Last accessed: 17.05.2026).

9. Kraja G. Kosovo Elects Speaker, Ending Six-Month Political Deadlock. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-08-26/kosovo-elects-new-speaker-ending-six-month-political-deadloc> (Last accessed: 17.05.2026).

10. Bami X. Kosovo Court Imposes New Ban on Parliament Over Deputy Speaker Logjam. *BalkanInsight*. 2025. URL: <https://balkaninsight.com/2025/09/05/kosovo-court-imposes-new-ban-on-parliament-over-deputy-speaker-logjam/bi/kosovo/> (Last accessed: 17.05.2026).

11. Kraja G. Kosovo Parliament Moves to End Deadlock as Serb List Cries Foul. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-10-10/kosovo-parliament-moves-to-end-deadlock-as-serb-list-cries-foul> (Last accessed: 17.05.2026).

12. Kraja G. Kosovo Moves to Form Government After Months of Deadlock. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-10-11/kosovo-moves-to-form-government-after-months-of-deadlock> (Last accessed: 17.05.2026).

13. Цибульник В. Косово голосує за вихід з кризи: чому місцеві вибори стали шансом на порозуміння. *ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2025/10/15/7222444/> (дата звернення: 17.05.2026).

14. Павлюк О. У Косові офіційно розпустили парламент і призначили дострокові вибори. *ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/20/7225334/> (дата звернення: 17.05.2026).

15. Kosovo president sets December 28 as date for snap vote. *Reuters*. 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/kosovo-president-sets-dec-28-date-snap-vote-2025-11-20/> (Last accessed: 17.05.2026).

16. Павлюк О. На Косово чекають дочасні вибори після провалу формування уряду. *ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА*. 2025.

URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/19/7225258/>
(дата звернення: 17.05.2026).

17. Izbori na Kosovu: Treći put na glasanje u 2025. *НИН. Politika*. 2025. URL: <https://www.nin.rs/bbc/vesti/99663/izbori-na-kosovu-treci-put-na-glasanje-u-2025> (Last accessed: 17.05.2026).

18. Statement by High Representative/Vice-President Kallas and Commissioner for Enlargement Kos on Kosovo parliamentary elections. *The Diplomatic Service of the European Union*. 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/statement-high-representativevice-president-kallas-and-commissioner-enlargement-kos-kosovo_en (Last accessed: 17.05.2026).

19. Potato E. Kosovo elections: breaking the deadlock? *The NATO Defense College Foundation*. 2026. URL: <https://www.natofoundation.org/balkans-black-sea/kosovo-elections-breaking-the-deadlock/> (Last accessed: 17.05.2026).

Information about the author:
Horobets Ihor Volodymyrovych,

Candidate of Historical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of World History,
International Relations and Methods of Teaching Historical Disciplines
of Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
87, Romenska str., Sumy, 40002, Ukraine